

دولت و جامعه مدنی در ایران
(چالش‌ها و راهکارها)

دکتر حسین مسعودنیا، دکتر نجات محمدی‌فر

www.ketab.ir

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	: مسعودنیا، حسین، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: دولت و جامعه مدنی در ایران : چالش‌ها و راهکارها/ حسین مسعودنیا، نجات محمدی فر
مشخصات نشر	: تهران : کتاب دانشجو، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۸ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۶۱-۵۶-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: جامعه مدنی -- ایران
موضوع	: Civil society -- Iran
موضوع	: جامعه مدنی -- ایران -- جنبه‌های حقوقی
موضوع	: Civil society -- Iran -- Legal aspects
موضوع	: دولت -- ایران -- قرن ۱۴
موضوع	: State, The -- Iran -- 20th century
موضوع	: رشد اقتصادی -- ایران -- سیاست دولت
موضوع	: Economic development -- Iran -- Government policy
موضوع	: حقوق مدنی -- ایران -- سیاست دولت
موضوع	: Civil rights -- Iran -- Government policy
شناسه افزوده	: محمدی فر، نجات، ۱۳۵۹ -
رده بندی کنگره	: JCT26 .D56 .I397
رده بندی دیویی	: ۳۰/۷۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۱۵۰۱۳۴

انتشارات کتاب دانشجو

عنوان کتاب : دولت و جامعه مدنی در ایران

نویسندگان : حسین مسعودنیا، نجات محمدی فر

چاپ و صحافی : مبتکران

تیراژ : ۴۰۰

نوبت چاپ : اول - ۱۳۹۷

قیمت : ۱۵۰۰۰۰ ریال

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۶۱-۵۶-۷

حق چاپ محفوظ است

.....	دوران مشروطه
.....	دوران پهلوی
.....	دوران جمهوری اسلامی
.....	اصول و ویژگی های جامعه مدنی
.....	مؤلفه های جامعه مدنی
.....	ابزارهای جامعه مدنی
.....	دولت و جامعه مدنی
.....	تفاوت های دولت با جامعه مدنی
.....	فصل سوم: دولت رانتیر و جامعه مدنی در ایران (چالش ها و راهکارها)
.....	مقدمه
.....	تعریف دولت
.....	زمینه های تکوین دولت مدرن در ایران
.....	گونه شناسی دولت در ایران
.....	استبداد شرقی
.....	نظریه حکومت خودکامه ایرانی
.....	نظریه سلطنت پاتریمونیال
.....	دولت رانتیر
.....	نقش دولت رانتیر در ماهیت طبقات اجتماعی در ایران
.....	رانتیرسم و نقش آن بر ماهیت طبقه متوسط

Error! Bookmark not defined.....	رابطه دولت رانتیر و جامعه مدنی در ایران
۷۷.....	چالش‌های فراروی جامعه مدنی در ایران
۷۸.....	حوزه حاکمیت
۸۰.....	حوزه مردم
۸۲.....	حوزه نظام بین الملل
۸۳.....	راهکارها
	فصل چهارم: حقوق شهروندی در ایران (چالش‌ها و راهکارها)
۸۶.....	مقدمه
۸۷.....	مفهوم حقوق شهروندی
۹۰.....	تاریخچه حقوق شهروندی - رغب
۹۸.....	تاریخچه حقوق شهروندی در ایران
۱۲۳.....	مؤلفه‌های شهروندی
۱۲۴.....	حقوق شهروندی و جامعه مدنی
۱۰۸.....	چالش‌های فراروی حقوق شهروندی در ایران
۱۲۹.....	چالش‌های فراروی حقوق شهروندی در سطح دولت
۱۳۳.....	چالش‌های فراروی اجرای مفاد حقوق شهروندی در سطح مردم
۱۳۶.....	راهکارها
۱۳۸.....	منابع و مأخذ

آشنایی روشنفکران ایرانی با غرب در ایران سده نوزدهم آنها را ترغیب به تشکیل نهادهای غیردولتی در ایران نمود؛ خواسته‌ای که با تحقق مشروطیت و تدوین قانون اساسی اگرچه به رسمیت شناخته شد، اما هیچ‌گاه در سال‌های قبل از پیروزی انقلاب امکان تحقق نیافت؛ چراکه لازم‌الزمان تحقق جامعه مدنی بود. پیروزی انقلاب اسلامی اگرچه این نوید را داد اما این امکان نیز بسیار زود از میان رفت و مشارکت توده‌ای در جامعه غالب شد. طرح جامعه مدنی در ایران معاصر از سوی آقای خاتمی، به عنوان رئیس جمهور، پس از پیروزی در انتخابات ریاست جمهوری خرداد ماه سال ۱۳۷۶ بیانگر سرآغاز دوران جدیدی در تاریخ انقلاب بود؛ مقطعی که مشخصه اصلی آن جایگزینی مشارکت مبتنی بر مهندسی اجتماعی به جای مشارکت توده‌ای به منظور تثبیت انقلاب و رهایی از فرآیند ترمیدور بود. ابزار لازم برای نیل بدین منظور شکل‌گیری و فعالیت نهادهای مدنی از قبیل احزاب، انجمن‌ها و اتحادیه‌ها بود. اما در این بین موانعی بر سر راه فعالیت این نهادها وجود داشت که از جمله مهم‌ترین آن‌ها ماهیت دولت رانتیر و خصلت اقتدارگرایی آن می‌باشد. لذا، با توجه به تجربیات تاریخی، از آنجا که این نهادها هم ابزار و هم غایت جامعه مدنی را تشکیل می‌دهند آسیب‌شناسی به موقع و اتخاذ راهکارهای مناسب جهت مقابله با چالش‌های حیاتی‌ترین موضوع برای نهادهای مدنی و رهبران آن‌ها در مقطع کنونی حیات سیاسی ایران می‌باشد.

کتاب حاضر در چهار فصل تنظیم شده است: در فصل اول به مفاهیم اساسی هم‌چون دولت، دولت مدرن، رانت، دولت رانتیر، رانتریسیم، اقتدارگرایی، شهروند، حقوق شهروندی، حقوق

مدنی، حقوق سیاسی، حقوق اجتماعی و جامعه‌ی مدنی پرداخته شده است. در فصل دوم جامعه مدنی مورد بررسی قرار گرفته و در آن مباحثی هم‌چون تعریف جامعه مدنی، تاریخچه جامعه مدنی در غرب، تاریخچه جامعه مدنی در ایران (دوره پیش از مشروطه، دوران مشروطه، دوران پهلوی، دوران جمهوری اسلامی)، اصول و ویژگی‌های جامعه مدنی، مولفه‌های جامعه مدنی، ابزارهای جامعه مدنی، دولت و جامعه مدنی و تفاوت‌های دولت با جامعه مدنی مورد بررسی قرار گرفته است. فصل سوم به دولت رانتیر و جامعه مدنی در ایران چالش‌ها و راهکارهای آن پرداخته و در آن مباحثی چون رانت و انواع آن، دولت رانتیر، نقش دولت رانتیر، ماهیت طبقات اجتماعی در ایران، رانتیرسم و نقش آن بر ماهیت طبقه متوسط، رابطه دولت رانتیر و جامعه مدنی در ایران، چالش‌های فراروی جامعه مدنی در ایران در حوزه حاکمیت، مردم و نظام بین الملل و راهکارهای مرتبط با آن مورد بررسی قرار گرفته و فصل چهارم حقوق شهروندی در ایران و چالش‌ها و راهکارهای آن را توضیح می‌دهد و در آن مفهوم حقوق شهروندی، تاریخچه حقوق شهروندی در غرب و مدل‌های آن، تاریخچه حقوق شهروندی در ایران، مولفه‌های شهروندی، حقوق شهروندی و جامعه مدنی، چالش‌های فراروی حقوق شهروندی در ایران، چالش‌های فراروی حقوق شهروندی در سطح دولت، چالش‌های فراروی اجرای مفاد حقوق شهروندی در سطح محلی و راهکارهای مربوط به آن مورد بررسی قرار می‌گیرد.

حسین مسعودنیا - نجات محمدی فر

اسفند ۱۳۹۶